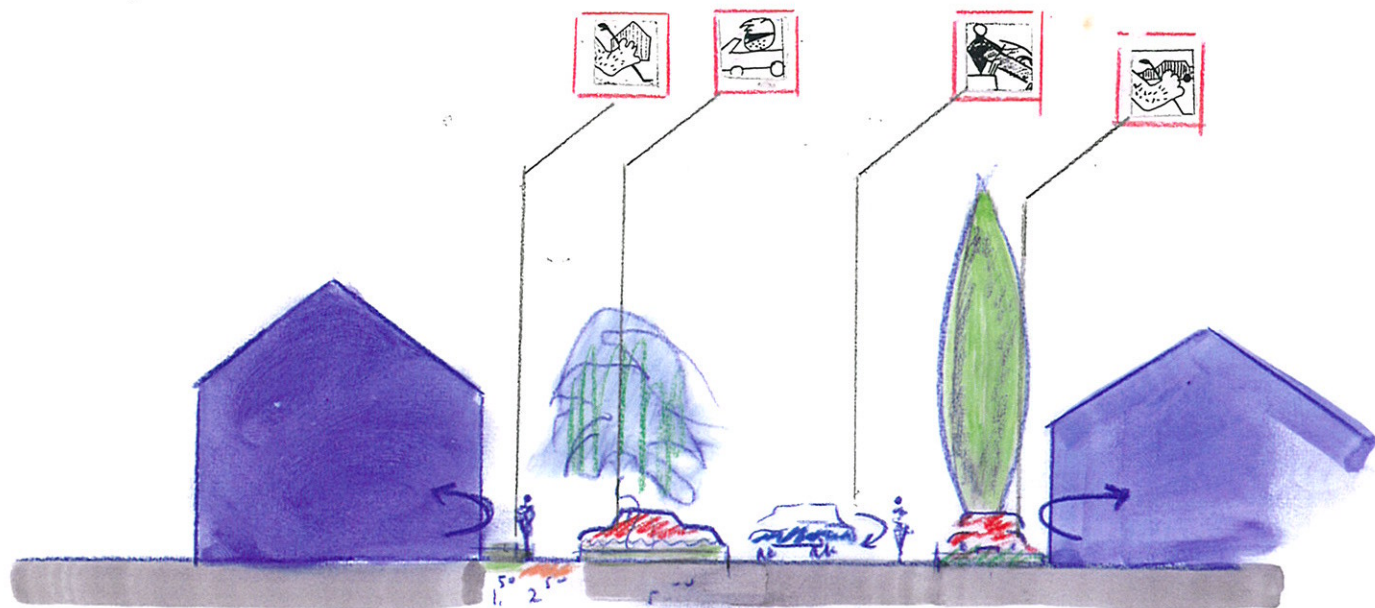

Sociale Veiligheid Waterwijk

Startdocument

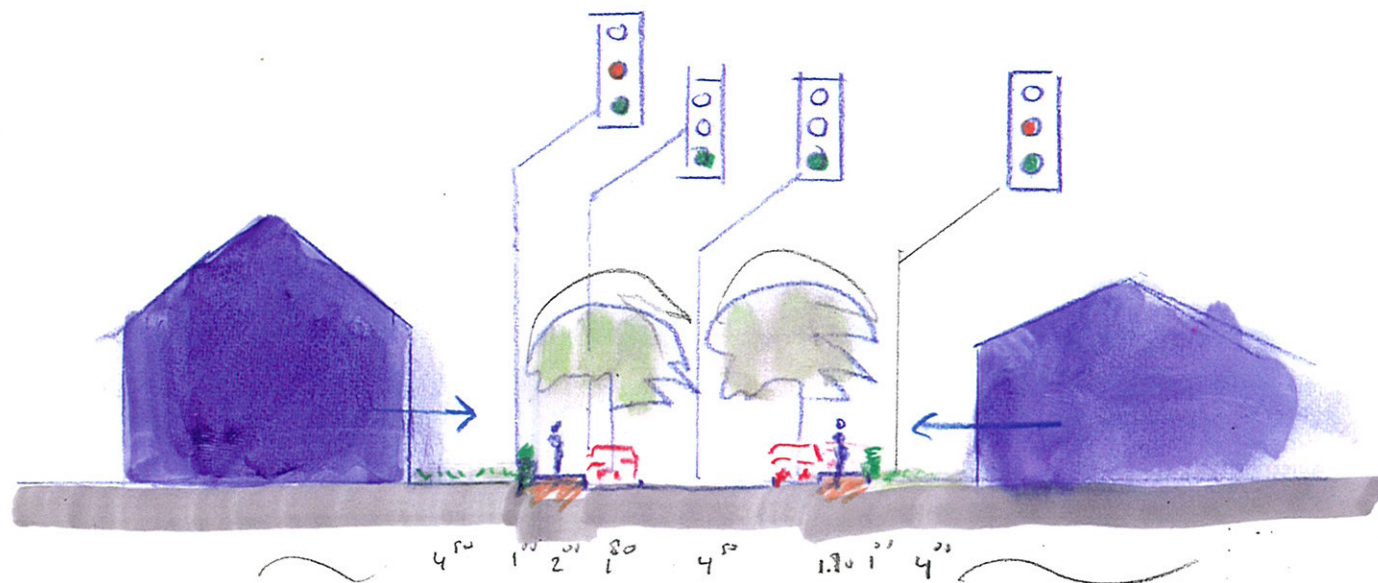
Samenwerkingsverband
Van Dijk, Van Soomeren en Partners:
H.J. Korthals Altes en T. Woldendorp
Politieregio Flevoland:
M. Cobussen en R. Telderman

Amsterdam, 22 juni 1995

voor
"binn" pad
Parkeren
rachoon
vuurlijn.

criminaliteit aspecten 1:200
deelgebied IV

FLUWELN GREEP
RONDWEG CENTRUM

Sociale Veiligheid Waterwijk

Startdocument

Samenwerkingsverband
Van Dijk, Van Soomeren en Partners:
H.J. Korthals Altes en T. Woldendorp
Politieregio Flevoland:
M. Cobussen en R. Telderman

Amsterdam, 22 juni 1995

Inhoudsopgave

1	De opdracht	1
2	Beknopte analyse onveiligheidssituatie	2
2.1	Algemene criminaliteit in Lelystad	2
2.2	Preventieprojecten	2
2.3	Dadertypering	2
2.4	Woninginbraken	4
2.5	Waterwijk in Lelystad	5
2.6	Sociale veiligheid in Waterwijk	5
2.7	Mogelijke dynamiek achter de aandachtswijk: Waterwijk	8
2.8	Probleemgenerator: de winkelstraat in Waterwijk: de Voorstraat	9
3	Drie scenario's	10
3.1	Drie scenario's, drie investeringsniveaus	10
3.2	Programma van eisen: te hanteren prestaties	10
3.3	Ingrepen per scenario voor totale plangebied	13
4	Globale toetsing van scenario's	18
4.1	Centrumgebied: de Voorstraat	18
4.2	Binnenterreinen achter winkels	18
4.3	Binnenterreinen met de diagonale fietsroutes	19
4.4	Straatprofiel rondweg centrum	19
5	Conclusie	20

1 De opdracht

In oktober 1994 werd de Politieregio Flevoland door de Dienst Stadsontwikkeling van de gemeente Lelystad gevraagd een aantal herinrichtingsontwerpen voor de Waterwijk door te rekenen op hun effect op de sociale veiligheid.

De politie willigde het verzoek in, maar gaf te kennen behoefte te hebben aan externe ondersteuning.

Kort daarop ontstond het samenwerkingsverband tussen Politieregio Flevoland en Van Dijk, Van Soomeren en Partners BV.

In een compact werktraject moest dit samenwerkingsverband een aantal scenario's voor herinrichting van delen van de wijk toetsen op hun veiligheidseffect. Deze toetsing moest gebaseerd zijn op een beknopte analyse van de onveiligheidssituatie in Lelystad en in het bijzonder Waterwijk.

Het resultaat biedt de gemeente een handvat om per deelgebied bewust een keuze te maken voor een bepaald scenario en op basis van dit uitgangspunt concrete herinrichtingsvoorstellen te ontwikkelen.

Deze voorstellen kunnen door het samenwerkingsverband binnen een vervolgoopdracht onderworpen worden aan een grondiger toetsing.

Voorliggende rapportage is derhalve een tussenrapportage. Pas wanneer concrete ontwerpen zijn getoetst, kan sprake zijn van een afgerond traject.

De tussenrapportage geeft eerst de analyse van de onveiligheidssituatie. Vervolgens worden de scenario's gepresenteerd in drie gradaties: de 'fluwelen greep', de 'zilveren greep' en de 'gouden greep'. Deze drie scenario's worden ten slotte voor een aantal deelgebieden uitgewerkt, zodat duidelijk wordt wat het kost en wat het oplevert; dit laatste primair uit oogpunt van veiligheid.

Uit de conclusie tenslotte blijkt dat de negatieve effecten voor de aangrenzende gebieden goed bestudeerd zouden moeten worden.

2 Beknopte analyse onveiligheidssituatie

2.1 Algemene criminaliteit in Lelystad

In onderstaand overzicht wordt de verdeling van de criminaliteit over verschillende delicttypen in de tweede helft van 1994 vergeleken met de periode daarvoor.

* geweldsdelicten	22 % (was 15 %)
* (brom)-fietsdiefstallen	20 % (was 12 %)
* autodiefstallen/inbraken	17,5 % (was 15 %)
* inbraak woning	12,6 % (was 9 %)
* inbraak school/bedrijf	5,5 % (was 4 %)
* overige delicten	22 % (was 45 %)

Het grootste zorggebied betreffende de criminaliteit in Lelystad is het centrumgebied. Dit gebied scoort op alle vermogens- en geweldsdelicten het hoogst, met uitzondering van de woninginbraken.

Afbeelding 1 geeft een beeld van de criminaliteit in de vorm van bij de analyse gebruikte delictogrammen.

2.2 Preventieprojecten

In het kader van het integrale veiligheidsbeleid wordt de criminaliteit fors aangepakt. Zo is er een actief winkelcriminaliteitsproject bij de winkeliers, een helingproject dat zijn vruchten nog moet afwerpen, het preventieteam opereert nog altijd in de woonwijken, een haalbaarheidsonderzoek PPS voor de bedrijventerreinen en permanente surveillance in de avond- en nachtelijke uren van een particuliere bewakingsdienst voor de semi-openbare gebouwen in Lelystad.

2.3 Dadertypering

Bij de groep aangehouden daders zijn mensen met een niet-Nederlandse achtergrond aanzienlijk sterker vertegenwoordigd dan in de gehele bevolking van Lelystad.

Bij de aangehouden personen in Lelystad blijken relatief veel personen verslaafd te zijn aan alcohol of drugs (meer dan 50%). Ook blijkt dat bijna 80% van de aangehouden daders werkloos is. Genoeg elementen om de criminaliteit als een sociaal probleem te kunnen benoemen.

	INBRAAK IN AUTO		VERNIELING.
	DIEFSTAL (BROM)FIETS		BRANDSTICHTING
	DIEFSTAL AUTO		DRUGSHANDEL
	INBRAAK IN HUIS / BEDRIJF ENZ.		DRUGGEBRUIK
	DIEFSTAL UIT WINKEL		LANDLOPERIJ.
	BEDREIGING		GELUIDHINDER
	HINDERLIJK OPHOUDEN		BURENRUIZIE
	MISHANDELING		AUTOISLUTELEN
	ZEDENDELICTEN		ENGE HONDEN
	DIEFSTAL MET GEWELD		(ZWERF)VLIEL
	GRAFFITI		OVERLAST VERKEER.
	PROSTITUTIE		

Afbeelding 1 Delictogrammen criminaliteit

2.4 Woninginbraken

Woninginbraak is een ernstig delict (het schenden van het privé-territorium treft de slachtoffers zwaar, vooral psychisch) en het komt bovendien massaal voor. Reden om juist op dit delict wat dieper in te gaan.

In 1988 stond Lelystad landelijk qua woninginbraak-risico (= de kans om in één jaar tijd slachtoffer te worden) op de hoogste trede van de top-10 in Nederland. Het inbraakrisico lag toen rond 8%. In 1992 was het inbraak-risico in Lelystad aanmerkelijk verbeterd en gehalveerd tot 4,15, hetgeen de neerwaartse spiraal van het aantal woninginbraken bevestigde. Het landelijk gemiddelde van het woninginbraak-risico in 1992 bedroeg 2,05.

De sterke daling van het aantal woninginbraken in 1990 is mede verklaarbaar, doordat in dat jaar een aantal potentiële woninginbrekers een gevangenisstraf uitzaten.

Dit was een direct gevolg van een projectmatige, repressieve aanpak van de criminaliteit in Lelystad, waarvan de start overigens in de Waterwijk lag.

De woninginbraken vertoonden in Lelystad in het 2e halfjaar 1994 echter weer een stijging van 33%. In de 1e helft 1994 bedroeg het inbraakrisico 2,1 (vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde), maar in de 2e helft van 1994 is het weer opgelopen tot 2,8.

In Lelystad bestaat een duidelijke voorkeur om te gaan inbreken op de **vrijdag(avond) en zaterdag**. Onderzoek toont aan, dat het inbrekersgilde voornamelijk tussen de periode 18.00 tot 24.00 uur "op pad" is. Met name het tijdsbestek tussen **19.00 tot 22.00 uur (vooravond)** vertoont een sterke voorkeur. Ook naar aanleiding van daderonderzoek weten we dat dit te maken heeft met tijdstippen voor- en na cafébezoeken.

Zeer opvallend in Lelystad zijn de concentraties waar de daders van woninginbraken woonachtig zijn in vergelijking met de concentraties van de woningen van de slachtoffers van inbraken. De bewering dat de woninginbrekers in hun eigen woonbuurt op "inbrekerspad" lijkt hiermee bevestigd. Het landelijk M.O.-daderonderzoek toont in ieder geval aan, dat de daders van woninginbraken op een gemiddelde afstand van plm. 1½ km (straal) van het inbraakobject wonen. Verslaafden breken gemiddeld dichterbij huis in dan niet-verslaafden. In Lelystad zal de gemiddelde afstand kleiner zijn dan landelijk, gezien het eerder genoemde hoge percentage verslaafden onder de aangehouden verdachten (50% tegen 30% landelijk).

2.5 Waterwijk in Lelystad

Waterwijk kent een historie. Vier jaar na de nieuwbouw van Waterwijk trad reeds een totale verpaupering op. De wijk werd gekenmerkt door het grote aantal drugverslaafden en prostitutie en veel a-sociaal gedrag. Zowel de overlast- als de criminaliteitsproblemen stegen tot een onaanvaardbaar hoog niveau. Goedwillenden gingen verhuizen en hiervoor in de plaats kwamen niet al te beste personen, vaak met een aanzienlijk crimineel verleden. Meer dan de helft van het aantal woningen stond leeg en de buurt zag er sterk verpauperd uit. Veel overlast van zgn. autosleutelaars en geluidsoverlast (nachtelijke muziek vanuit de woningen).

Een sterk repressief beleid zorgde er voor, dat vele criminelen uit de Waterwijk gingen verhuizen, voornamelijk buiten Lelystad (w.o. Amsterdam). Tegelijkertijd werd in Lelystad het toewijzingsbeleid op meerdere punten fors bijgesteld. Door instelling van speciale rechte teams volgde grote aantallen aanhoudingen van criminelen in de Waterwijk. De woningbouwvereniging Lelystad had speciaal beleid ontwikkeld om personen met huurachterstand, (drugs)overlast e.d. onverbiddelijk uit de woningen te zetten. Ook vond een grote opruimactie plaats om de wijk een beter aanzien te geven.

In de eerste helft van 1994 stond de Waterwijk bij de top-5 van aandachtswijken, in de 2e helft van 1994 staat Waterwijk echter net buiten de top-5.

Bij bedreigingen staat deze wijk op de 3e plaats.

Bij vernielingen (32) stond deze wijk op de 4e plaats van aandachtswijken.

Op het ogenblik is Waterwijk qua prioriteit voor preventie gepasseerd door wijken als Schouw, Boswijk en Kogge.

Ondanks het feit, dat Waterwijk momenteel geen bijzondere probleemwijk is, heeft de wijk nog altijd een slechte naam in Lelystad.

Bekende criminelen zijn hier nog altijd woonachtig, hetgeen de slechte naam van de wijk nog eens bevestigt.

Het samengaan van blanken en niet-blanken in de Waterwijk verloopt moeizaam. Van werkelijke integratie van de bevolking is geen sprake.

Het is een sluimerend probleem, waarop men alert moet inspelen, omdat het elk moment de kop weer kan opsteken.

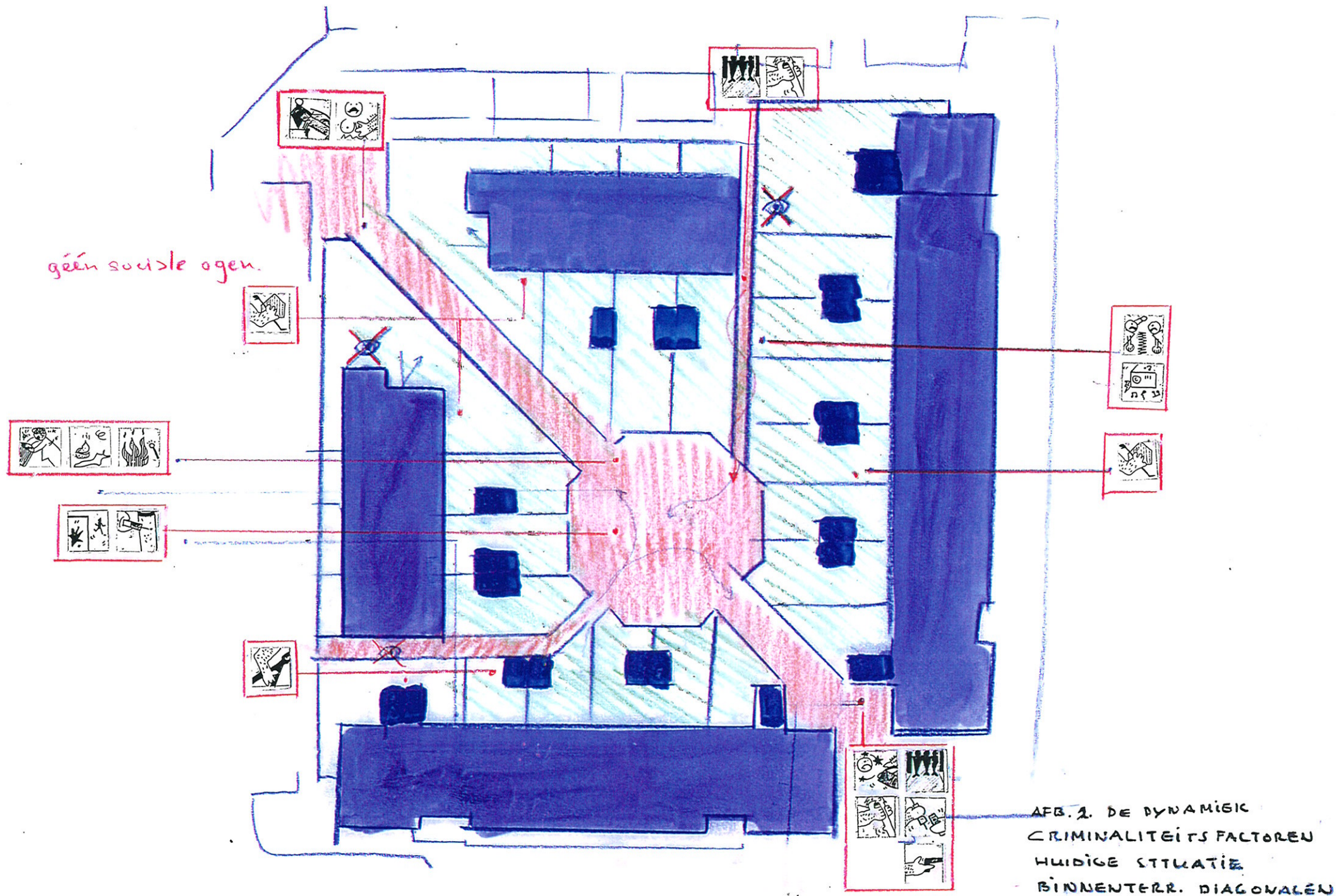
2.6 Sociale veiligheid in de Waterwijk

Volgens recent onderzoek blijkt zo'n 30 procent van de bevolking zich onveilig te voelen in de eigen woonomgeving.

Dit laat zich vertalen in vermijdingsgedrag: men mijdt bepaalde lokaties, doet 's avonds de deur niet meer open en men durft de kinderen 's avonds niet meer alleen de deur uit te laten gaan. Vrouwen en bejaarden voelen zich onveiliger dan mannen en jongeren.

Bejaarden lopen procentueel weliswaar minder kans om slachtoffer te worden van enig misdrijf, echter door hun leeftijd voelen zij zich kwetsbaarder dan jongeren. Het gevoel om slachtoffer te worden dient daarom duidelijk betrokken te worden bij de meting van (sociale) veiligheid in een gemeente of wijk. Een ander gegeven daarbij is dat de bevolking in Nederland steeds ouder wordt, hetgeen het onveiligheidsprobleem accentueert.

Het beeld van een opvallend hoge criminaliteit in een bepaalde wijk in Lelystad is afhankelijk van een aantal factoren, die op elkaar inwerken. Daardoor ontstaat **dynamiek** die er voor zorgt, dat een bepaalde wijk op een bepaald moment een aandachtswijk is. Door op verschillende factoren gelijktijdig beleid in te zetten kan men ervoor zorgen dat de wisselwerking tussen schadelijke factoren tot stilstand komt (zie voorbeeld afbeelding 2).

2.7 Mogelijke dynamiek achter de aandachtswijk: Waterwijk

Geografische ligging/voorzieningenniveau

De wijk Waterwijk ligt vrij geïsoleerd. Geografisch gezien is Waterwijk omsloten door ringwegen en ligt als wijk aan de rand van Lelystad. De wijk is bovendien door het instorten van de woningvraag in Lelystad nooit afgebouwd. Daardoor is nooit voldoende draagvlak voor de geplande voorzieningen bereikt en ligt het centrumgebied er ietwat levenloos bij.

Woningvoorraad/uitstraling

Waterwijk kenmerkt zich in het bijzonder door een hoog percentage huurwoningen en met name veel woningen in de sociale sector. De woningen zijn overwegend erg sober en missen architectonische uitstraling.

Kwetsbaarheid/sociale ogen

De wijk is zo gebouwd, dat het voor bewoners op veel plaatsen fysiek gezien bijna onmogelijk is om controle uit te oefenen op hun woonomgeving. Dat geldt bijvoorbeeld bij de flats/portiekwoningen en de anonieme binnenterreinen.

Openbare ruimte

De openbare ruimte is op diverse plaatsen ongelukkig ingedeeld en gedetailleerd. Daardoor mist de woonomgeving voor bewoners bruikbaarheid en belevingswaarde. Voortuinen ontbreken of liggen verkeerd, gesloten wanden van bergingen overheersen het straatbeeld, parkeerplaatsen en speelplekken liggen verkeerd, etc.

Samenstelling bevolking

Waterwijk kent relatief veel allochtonen en etnische minderheden. Het botsen van de persoonlijke leefstijl van bewoners of groepen bewoners, kan een hoge mutatiegraad tot gevolg hebben. Er wonen nogal wat verslaafden, die op bepaalde tijdstippen hinderlijk samenscholen in het centrumgebied.

Reputatie

Waterwijk kenmerkt zich doordat veel potentiële daders daar woonachtig zijn en dus vaker geconfronteerd wordt met allerlei criminaliteits- en overlastproblemen.

De wijk heeft nog altijd een slechte reputatie.

Herinrichtingsplannen grijpen in op drie van de zes factoren:

- woningvoorraad/uitstraling;
- kwetsbaarheid/sociale ogen;
- openbare ruimte.

Het is dus zaak dat liefst gelijktijdig inspanningen vanuit andere (gemeentelijke) sectoren geleverd worden, die op de overige drie factoren (voorzieningen, bevolking, reputatie) ingrijpen.

2.8 Probleemgenerator: de winkelstraat in Waterwijk: de Voorstraat

Er is geen duidelijke, herkenbare entree van de Voorstraat als winkelstraat. Het centrumgebied is weliswaar gemakkelijk te bereiken, zowel met de bus als met de fiets of auto, maar een herkenbare winkelstraat is het niet. Er is weinig sociale controle door deels de afwezigheid van woningen boven winkels en deels doordat de woningen boven de winkels die er zijn, door het terugspringen van bebouwing weinig zicht op de winkels hebben.

De winkels vormen geen aantrekkelijk wandelgebied voor de bewoners. Tijdens de openingsuren van de winkels zal er ongetwijfeld publiek en passanten zijn. Echter na sluitingstijd is de sociale controle (dus veiligheid) vooral afhankelijk van bewoners rondom het betreffende winkelgebied.

3 Drie scenario's

3.1 Drie scenario's, drie investeringsniveaus

Bij de recent ontwikkelde visie voor herinrichting van Waterwijk hebben we gekozen om daar waar het de terugdringing van criminaliteit en het verhogen van de sociale veiligheid betreft drie scenario's te ontwikkelen.

Deze zijn, in opklimmende volgorde van investeringsniveau:

- **De fluwelen greep (de verzachtende maatregel);** het betreft hier ingrepen die ten opzichte de nul-situatie met minimale middelen een terugdringing van criminaliteit en een vergroting van de sociale veiligheid tot stand brengt.
- **De zilveren greep (middelzware scenario);** hierbij betreft het ingrepen die wel de nodige voeten in de aarde hebben, maar waar niet van een extreem hoog investeringsniveau sprake is.
- **De gouden greep (meest preventief alternatief);** hierbij zijn zware ingrepen denkbaar, zoals het bijplaatsen van woningen of het wijzigen van functies, zodat een aantal moeilijk op te lossen punten verbeterd wordt en tegelijkertijd een terugdringing van criminaliteit bereikt wordt. Dit vergt grote investeringen, maar men lost er dan ook in één keer meerdere problemen mee op.

Bij bestudering van de plankaarten bleek al snel dat het geen zin heeft een totaal scenario voor het hele wijkdeel op alle knelpunten te ontwikkelen, doch telkens scenario's voor deelgebieden te ontwikkelen. Dat maakt het straks mogelijk om per deelgebied een ander scenario te kiezen. Zodat je niet onnodig veel geld in de oplossing van een probleem steekt, daar waar ook met minder resultaat in het verschiet ligt.

3.2 Programma van eisen: te hanteren prestaties

Het wordt in de stedenbouw en architectuur steeds gebruikelijker om te werken met **prestatie-eisen**. Dat wil zeggen: alleen de te behalen kwaliteit wordt vastgelegd, niet de middelen waarmee dit gebeurt.

Zo hangt het bouwbesluit aan elkaar van prestatie-eisen en is ook het 'Politiekeurmerk Veilig Wonen' op dit principe gebaseerd. Het ligt dan ook voor de hand om herinrichtingsplannen voor Waterwijk te toetsen aan prestatie-eisen. Per scenario kan dan worden beoordeeld, in welke mate aan de eis wordt voldaan. Daarbij worden vier deelgebieden onderscheiden (zie afbeelding 3).

STRAATPROFIEL ROND CENTRUM

BINNEN
TERREINEN
MET DIAGONALE
FIETSRONTE

BINNENTERREINEN
ACHTER WINKELS

WINKELGALERIEN A/D VOORSTRAAT

AFB 2 DE VIER DEELGEBIE

- PLANTGEBIEDS
GRENZ
- /// KNELPUNTEN
OP HOOFDLIJNEN

Binnenterreinen achter winkels

- er is toezicht vanaf de woningen boven de winkels op de binnenterreinen,
- het binnenterrein is adequaat verlicht,
- het aantal vluchtwegen is beperkt,
- het binnenterrein kent geen onoverzichtelijke hoeken,
- het terrein heeft een eenduidige en duidelijke functie,
- de overgang tussen privé en openbaar is duidelijk,
- laden en lossen verstoort het woongenot van nabijgelegen woningen niet,
- bij keuze voor laden en lossen aan de achterzijde kan het binnenterrein afsluitbaar worden gemaakt.

Binnenterreinen met de diagonale fietsroutes

- het binnenterrein is niet toegankelijk voor doorgaand verkeer en liefst uitsluitend toegankelijk voor bewoners,
- de overgangen van privé naar openbaar zijn duidelijk,
- de tuinen zijn op heldere wijze verkaveld,
- de ordening van de schuurtjes draagt bij aan overzichtelijkheid,
- de woningen hebben zicht op delen die openbaar zijn,
- de verlichting is adequaat.

Winkelgalerijen aan de Voorstraat

- de galerijen zijn niet meer de enige doorgangen aan de Voorstraat (er is een alternatief in de open lucht),
- de galerijen zijn goed verlicht,
- er is goed zicht op de Voorstraat vanuit de woningen,
- er is een prettig verblijfsgebied (voetgangersgebied) dat goed op de zon gelegen is,
- de functies (winkelvoorzieningen) dragen bij aan een positieve sfeer van het verblijfsgebied,
- illegaal parkeren is niet mogelijk,
- de situatie bij de blokkoppen is overzichtelijk,
- de overgangen naar de profielen buiten het plangebied zijn naadloos.

Straatprofiel rondweg centrum

- de woningen hebben een voortuin die gevoelsmatig afstand schept tot het voetpad,
- de wegen zijn gedimensioneerd op de wenselijke snelheid (30 km.),
- het aantal parkeerplaatsen is afgestemd op het benodigde aantal.

3.3 Ingrepen per scenario voor totale plangebied

De probleemgebieden worden per scenario in één adem behandeld omdat daardoor eenvoudig te zien valt welke 'cocktails' van maatregelen te maken vallen om het probleem onder de knie te krijgen, zonder dat de samenhang verloren gaat.

1 De Fluwelen greep

De winkelgalerijen worden goed verlicht en de donkere voet van de dragende portalen wordt wit geschilderd om door reflectie een zo licht mogelijke doorgang te krijgen. Verder wordt er een strikt handhavingsbeleid gevoerd ten aanzien van verkeerd geparkeerde auto's en wordt er meer gesurveilleerd door de politie.

De binnenterreinen achter de winkels worden goed verlicht en adequaat op parkeren ingericht. Aan één zijde komt een hek, zodat de doorloop eruit wordt gehaald.

Het laden en lossen vindt aan de achterkant plaats.

De diagonale routes over de binnenterreinen worden in het midden onderbroken, zodat het achterpad annex fietspad niet meer doorloopt.

De tuinen worden orthogonaal herverkaveld en van twee kanten opnieuw ontsloten maar uitsluitend nog voor voetgangers. Ook de schuren worden opnieuw gezet. Achterpaden worden goed verlicht en zijn circa 1,50 breed, met goed zicht vanuit de woningen.

De rondweg om het centrum wordt anders gedimensioneerd: de huizen krijgen aan weerszijden voortuinen van circa 4.50 m. met daarnaast een voetpad. Het haaksparkeren wordt omgevormd tot een langspaarkeerstrook (zie ook afbeelding 4). Aan de inrichting van het profiel wordt verder niet gesleuteld.

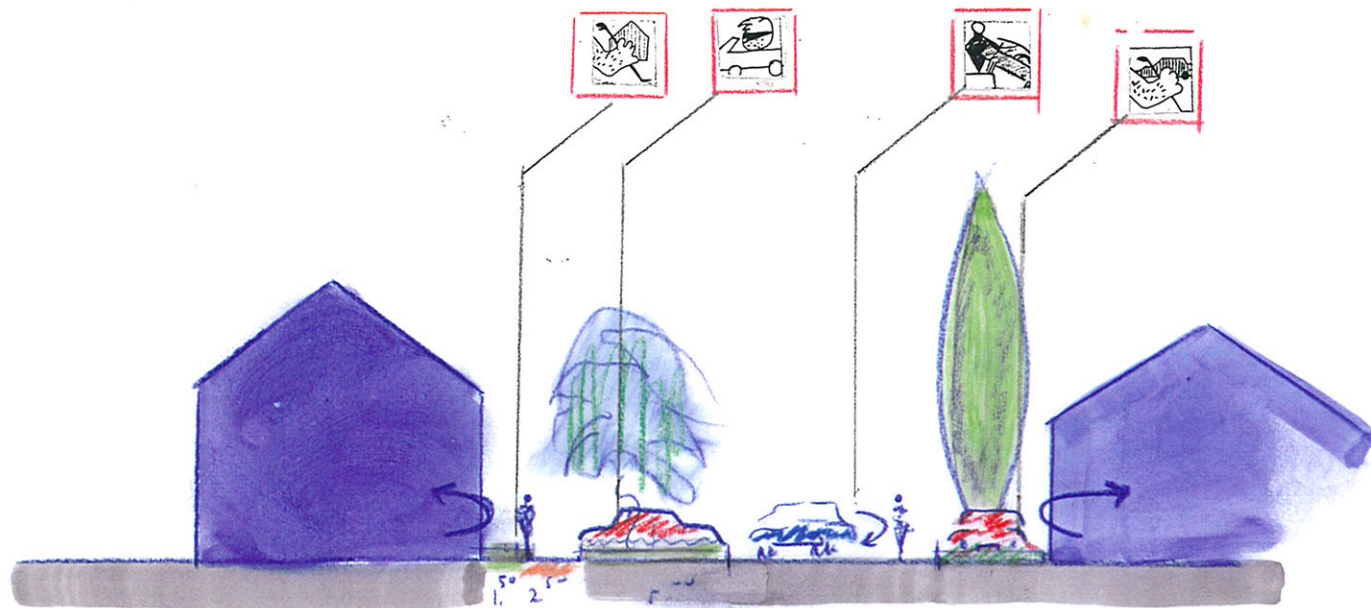
2 De Zilveren greep

Het symmetrische profiel van de Voorstraat wordt gewijzigd: de rijbaan komt aan de noordkant en de zuidkant wordt verblijfsgebied (goed op de zon). De bomen in de middenberm worden opgenomen in dit voetgangersdomein. Parkeren op dit gebied wordt door paaltjes of een verhoogde rand onmogelijk gemaakt.

Het voetgangersgebied is 's ochtends voor laad- en losverkeer beperkt toegankelijk. Daarmee wordt aangegeven dat in dit model de achterzijde geen toeleveringsfunctie meer toebedeeld krijgt (wel bereikbaar voor steekkarretjes e.d.). Het wordt aan weerszijden afsluitbaar gemaakt, zonder verdere herinrichting of ingrijpende functieverandering.

Bij de binnenterreinen met de diagonale fietsroute is ten aanzien van scenario 1 het verschil dat de achterpaden met een poort afgesloten worden. De hoeken worden van muren voorzien of met schuren dichtgemaakt om zoveel mogelijk het gesloten bouwblok te benaderen.

In het gewijzigde profiel van de rondweg om het centrum wordt de openbare ruimte verder aangekleed: de tuinen krijgen een haag, de straat een heldere laanstructuur.

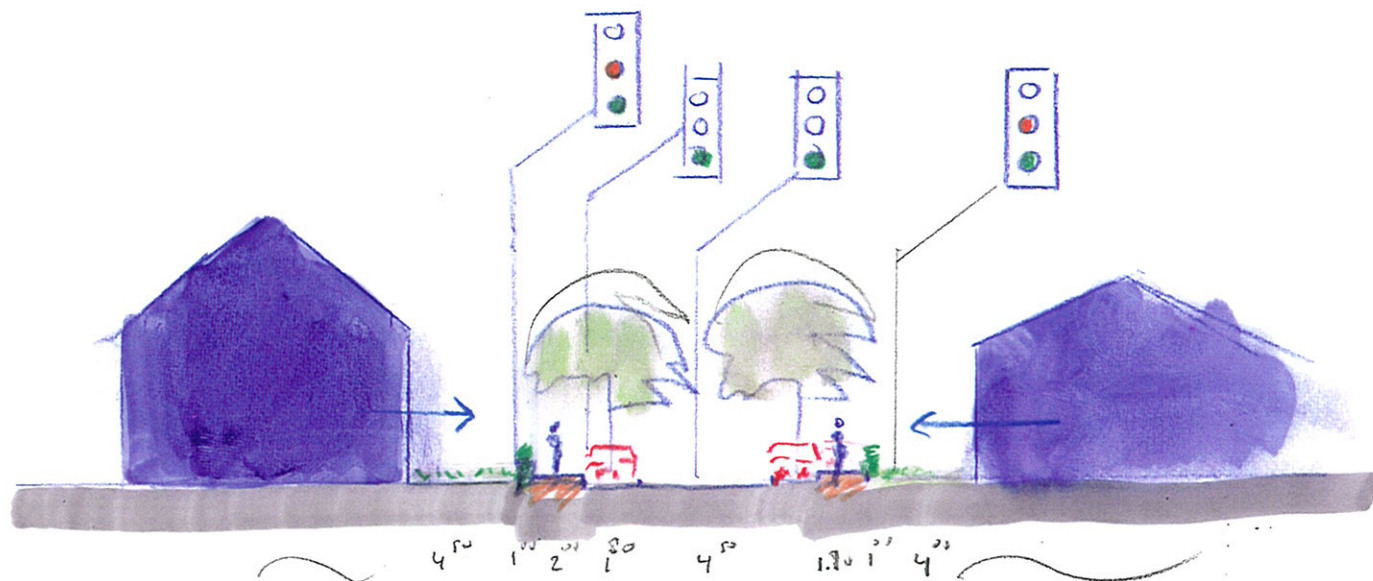

voor
"hinn" pad Parkeerzone

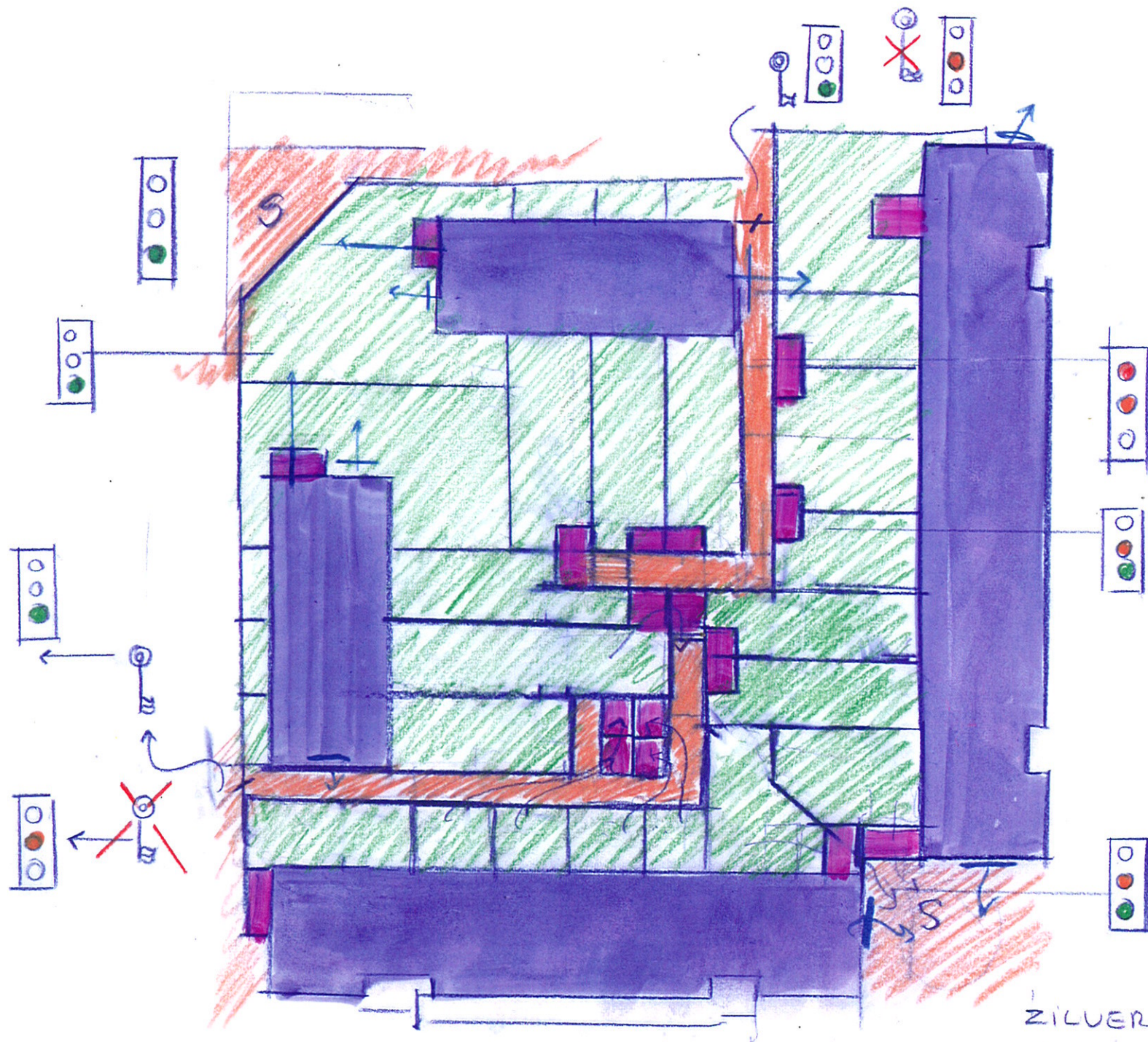
recreatie

voor woon.

criminaliteitsaspecten 1:200
deelgebied IV

FLUWELEN GREEP
RONDWEG CENTRUM

ZILVEREN GREEP
 BINNENTERREINEN DIAGONAAL
 AFD. 5 VOORBEELD ZILVEREN GREEP

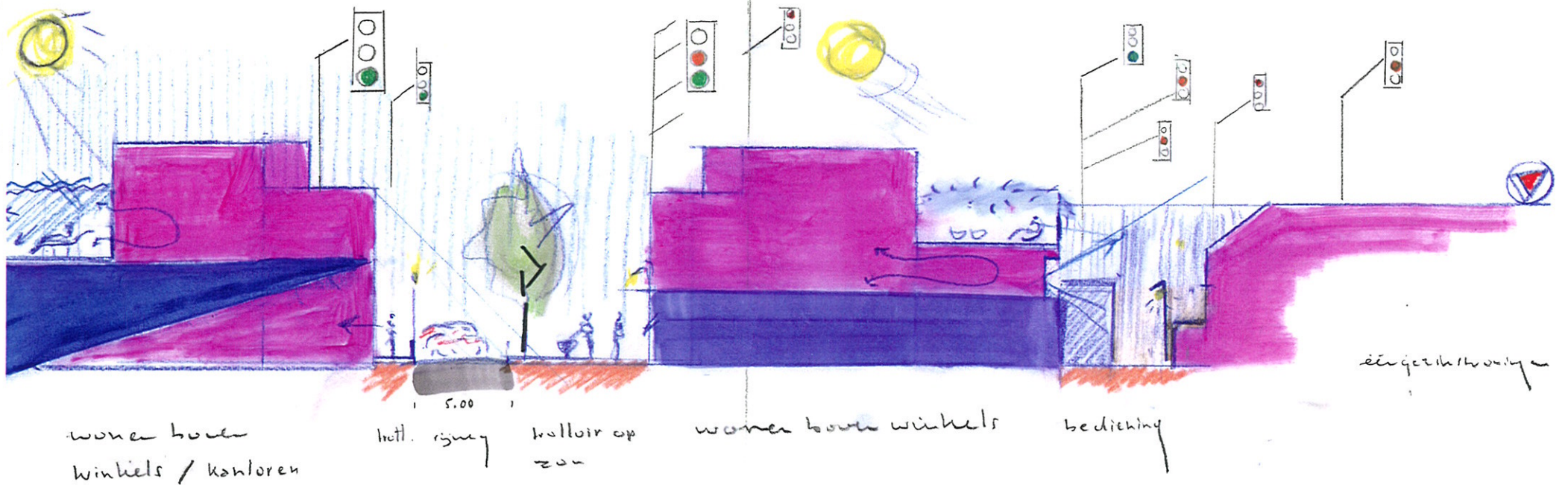
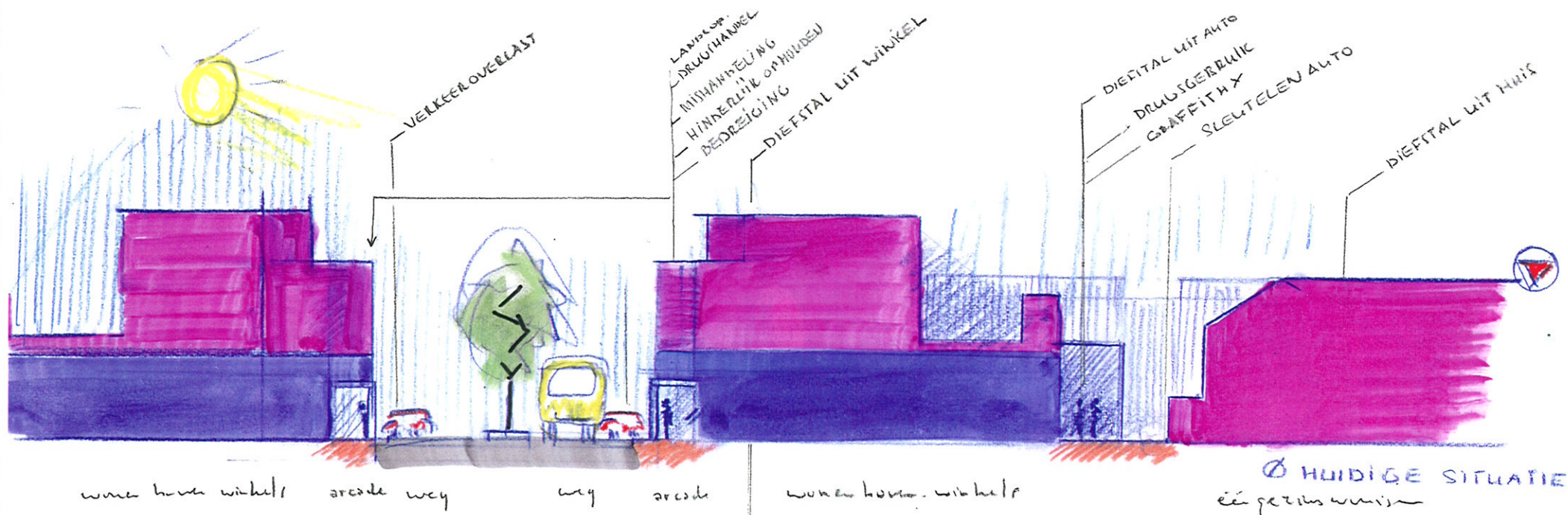
3 De Gouden greep

Naast het creëren van het verblijfsgebied wordt in het deelgebied Voorstraat gestreefd naar het doortrekken van de onderbouw, zodat de galerij inpandig wordt en er geen moeilijk te beheren onderdoorgang meer zal zijn. Dit geldt in ieder geval voor de zuidzijde. Het blok aan de zuidzijde wordt verbouwd, nadat de huidige winkelvestiging uitgeplaatst is. De winkelruimten worden bij de bovenliggende woningen getrokken, zodat luxe woon-werk units (wonen met kantoor aan huis) ontstaan (zie ook afbeelding 6).

Op de achterbouw van de winkels worden woningen gebouwd, die uitkijken over het binnenterrein. Dit terrein wordt een erf met parkeren en bescheiden speelgelegenheid. Een alternatief is uitvoering als een gesloten bouwblok met tuinen. De toegangen zijn dan met afsluitbare poorten te voorzien.

Ook bij de blokken met de diagonale fietsroutes wordt het gesloten bouwblok alsnog bereikt, door op de kop een meergezinswoning in maïsonnettevorm te bouwen die het gat aan die zijde dicht maken en voor extra sociale ogen zorgt.

De rondweg krijgt een aantal extra kleine groepsparkeerterreinen (haaksparkeren), om de verloren parkeerplaatsen in het centrumgebied te winnen.

Gouden Greep
Winkelstraat Voortstraat

AFB. 6. VUURBEELD GELINGEN GREEP

4 Globale toetsing van scenario's

4.1 Centrumgebied: de Voorstraat

Gesteld kan worden dat het fluwelen scenario (voornamelijk het verbeteren van de verlichting) voor de hier heersende problemen onvoldoende soelaas biedt.

De hier rondhangende groepen (verslaafden) zullen er niet voor wegblijven en de goedwillende passant zal zich bij donker geen spat veiliger voelen door alleen het genot van extra verlichting, wanneer aan de unheimische uitstraling van het gebied verder niets gedaan wordt.

Aan de voor dit gebied gestelde prestatie-eisen (zie 3.2) wordt pas voldaan als men kiest voor de zilveren of gouden greep. De sfeer en de overzichtelijkheid verbeteren daarmee aanzienlijk.

De plek zal meer (goedwillend) publiek trekken en wordt daarmee voor zwerggroepen evenredig minder aantrekkelijk. Zij kunnen de plek niet meer domineren, als deze door het publiek is 'terugveroverd'.

Voor de sociale veiligheid maakt het niet uit, of men kiest voor de zilveren dan wel gouden ingreep. Deze keuze kan dus volledig bepaald worden door de behoefte van de markt aan een ander soort woon/werkruimte dan hier thans wordt aangeboden.

4.2 Binnenterreinen achter winkels

Het delict waar men hier met de herinrichting op in moet spelen is **woninginbraak**. De prestatie-eisen (zie 3.2) zijn derhalve bijna allemaal op voorkoming van juist dat delict gericht. De fluwelen greep komt enigszins aan de eisen tegemoet, maar biedt nog geen garantie. Het gebied is immers met een hek aan maar één kant nog steeds vrij toegankelijk voor iedereen (óók de inbreker) en men leunt dan dus zwaar op het functioneren van de sociale controle door bewoners van de woningen boven de winkels. Juist aan de achterkant van de woning zijn mensen echter minder geneigd om controlerend uit het raam te kijken als daar niets van hun aanwezig is.

Voor het gevoel van veiligheid is het eenzijdig afsluiten van het gebied eerder een nadeel dan een voordeel. Een toegangsweg voor een dader kan het volgende moment een vluchtweg voor het slachtoffer zijn. In de doodlopende situatie die bij eenzijdige afsluiting ontstaat zal men het gevoel krijgen klem gezet te worden. Extra verlichting biedt voor dit gebrek aan vluchtwegen geen compensatie.

De zilveren en gouden greep komen beter tegemoet aan de eisen. Door de totale afsluiting van het terrein werpt men voor inbrekers een betrouwbare fysieke drempel op. Een ingreep die in verleden zijn waarde heeft bewezen.

Voor de bruikbaarheid en de belevingswaarde is de gouden greep (waarbij de ongezellige steenvlakte wordt omgetoverd in een tuin met speelplekken) aanzienlijk beter dan de zilveren greep. Daarmee is ook de sociale veiligheid gebaat, maar **alleen** dat argument rechtvaardigt nog niet de keus van de gouden greep boven de zilveren greep.

4.3 Binnenterreinen met de diagonale fietsroutes

De herinrichting moet hier inspelen op het verminderen van de buurtverlast en het inbraakrisico. De prestatie-eisen zijn derhalve gericht op de toegankelijkheid (lees: de afsluiting) alsmede het verbeteren van de overgang (lees: scheiding) tussen openbaar en privé.

Eerste opmerking in dit kader is dat de fluwelen greep reeds een behoorlijke investering vraagt en reeds meer weg heeft van de zilveren greep. Het is namelijk onmogelijk om met lichte middelen tegemoet te komen aan ook maar enige eis die genoemd is in 3.2.

Dankzij het reeds forse investeringsniveau van de fluwelen greep wordt al aan een groot deel van de eisen voldaan en mag reeds op aanzienlijke verbetering van de veiligheidssituatie worden gehoopt.

Bij de zilveren greep wordt dit alleen maar beter, omdat de vrijwel altijd meest veilige typologie van het gesloten bouwblok wordt benaderd.

De gouden greep doet dit type alsnog ontstaan en combineert dit met vergroting van het aantal sociale ogen op de openbare ruimte. Door koopwoningen te bouwen op deze plek levert de grond meer geld op waardoor de extra investeringen zichzelf bovendien terugverdienen.

4.4 Straatprofiel rondweg centrum

Dit gebied is vergeleken met de drie andere deelgebieden het minst problematisch. De gestelde-eisen zijn dienovereenkomstig minder talrijk en zwaar. Het voornaamste doel ervan is het bereiken van een betere overgang tussen openbaar en privé. Daar kan zowel de sociale veiligheid als de belevingswaarde sterk bij gebaat zijn.

De fluwelen greep komt reeds redelijk aan de eisen tegemoet. Door de aanleg van voortuinen wordt afstand geschapen tussen privé en openbaar; tegelijkertijd komt er dankzij de tuinen meer groen in de straat en verbetert de belevingswaarde.

Een keus voor de fluwelen greep is dus goed verdedigbaar. De zilveren greep (die voorziet in de aanplant van hagen en bomen) is bijvoorbeeld wenselijk als tegelijk gewerkt wordt aan de architectonische uitstraling van de woningen.

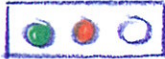
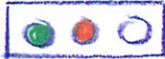
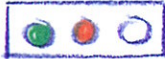
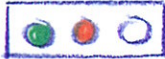
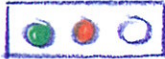
De gouden greep is gekoppeld aan de gouden greep in de Voorstraat. Het is geen wezenlijk ander scenario, het heeft meer tot doel aan te geven waar verloren parkeerplaatsen elders kunnen worden teruggewonnen.

Uit oogpunt van preventief effect is er geen verschil tussen de zilveren respectievelijk gouden greep.

5 Conclusie

Met het aanpakken van het centrumgebied van Waterwijk door hetzij de fluwelen, zilveren of gouden greep kunnen met ruimtelijke middelen een groot aantal knelpunten opgelost worden. Dat niet elk probleem langs deze weg opgelost kan worden mag duidelijk zijn. De matrix zoals weergegeven in afbeelding 7 kan een hulpmiddel zijn om te bezien op welke beleidsterreinen aandacht zou moeten zijn voor het probleem.

Met de aanpak van het centrumgebied is het voorts niet ondenkbaar dat elders in de wijk problemen op zullen duiken. Daarom is het van wezenlijk belang dat de aangrenzende woongebieden op mogelijke negatieve 'spin off' bestudeerd gaan worden. Teneinde op lange termijn een duurzaam en kwalitatief goed woon- en leefmilieu te kunnen garanderen.

SCENARIO DEELGEB.	pappen & nathouden (fluwelen scenario)	lichte zazpak (zilveren scenario)	meest preve- natieve alternatief (gouden scenario)	centrifuge effect buiten centrum / beleid.
I WINKELGALLERIJ VOORSTRAAT			 crimifact $\emptyset$ oploss. $\emptyset$	CONSEQU. BUITEN- AANTAL ORG ASP (MANAGEMENT STAB) (DRUGS BEWIS)
II LALO ACHTER ZIJDE WINKELS				
III BINNENTERREIN DIAGONALEN			 • crimifact plgr • oploss. plgr	BUITEN CENTRUM
IV RINGUEG CENTR.	 • crimiasp $\emptyset$ • $\emptyset$ mitigerend	 EVT ZOEKEN		RELATIE BUITEN CENTRUM

7. MATRIX
OPLOSSINGEN